

16/7

D • N

16/7 1955

Balternas vädjan

Under mellankrigsperioden var de baltiska staterna, som blivit självständiga vid det ryska sammanbrottet, högst populära i vårt land. Man talade varma och ofta sanna ord om de historiska förbindelserna, den kulturella gemenskapen och glädjen över att de små randstaterna äntligen fått sin frihet. En rad officiella besök växlades, vid vilka representanter för det svenska kungahuset och den svenska regeringen gav försäkringar om sin tillgivenhet och sin samarbetsvilja. Den svenske kungen förklarade — och det är tankar som ständigt återkommer — vid ett besök i Estland att den gemensamma historiska tiden "utgör en borgen för att de lyckliga förbindelserna mellan de båda länderna skola alltjämt utvecklas och stärkas"; "vid detta tillfälle kan jag icke underlåta att uttala min beundran för vad Estlands folk under den korta tid dess självständighet varit hunnit utträta för att ordna och konsolidera sitt nationella liv... det är glädjande att se detta storartade resultat av nationens okuvliga energi och arbete".

Denna höga uppskattning var väl motiverad. De baltiska staternas självständighetstid var, i stort sett framgångsrik; de diktaturtendenser som på 1930-talet framträdde även i Estland och Lettland, fick aldrig samma karaktär av terrorist och systematisk undertryckning som på andra håll. Den svenska uppskattningen, uttryckt inte bara i officiella sammanhang, utan i otaliga artiklar och tal, överlevde emellertid inte den ryska ockupationen. Då balterna lidit nederlag var det hastigt slut med talet om historisk gemenskap och storartade nationella insatser. Den ryska erövringen erkändes snabbt, hundratal balter överlämnades på hösten 1945 till ryssarna, och det enda officiella som sagts om de plågade folken är väl den svenske utrikesministerns förklaring att de förtjänade sitt öde och att de som lyckats fly undan erövrarna borde i förlitande på den ryska mildheten återvända till sina hem.

Därmed blev opportunisten i Sveriges hållning fulländad.

Häromdagen riktade ett talrikt besökt baltiskt möte, vars entusiasm vittnade om att känslan för fosterland och frihet inte försvagats, en vädjan till de demokratiska statsledningarna inför Genèvekonferensen. "Glöm icke de baltiska folkens rättvisa sak", var parollen. Man erinrade om att den ryska ockupationen betydte "en fullständig och brutal omvändning av vår västerländska samhällsordning, med konfiskation av enskild och nationell egendom, avskaffande av tryckfrihet, yttrandefrihet, församlingsfrihet och religionsfrihet och med systematisk utplåning av ledande kulturskikt". De ögarningar som begåtts beräknas ha medfört en förlust av nära en miljon människor (en femtedel av befolkningen) genom avrättningar och deportationer. "Miljonerna par ångestfulla ögon riktas nu mot Eder från de baltiska länderna, från Sibiriens tundra och gruvhål och från alla håll i den fria världen där baltiska flyktingar lever; de orden riktas till de stora demokratiska staternas representanter i Genève... "Svik icke de grundprinciper om frihet och rätt på vilka den enskilda individens, de enskilda folkens och hela mänsklighetens framtid beror!"

Av de officiella personer som tidigare i gala prisat de svensk-baltiska förbindelserna var inga svenskar och endast få balter med på detta möte; bland dessa få var förutvarande estnische statschefen Rei, till vilken den svenske monarkens nyss citerade ord en gång riktades, nu landsflyktig i Sverige. Det vore orätt att påstå att inom det svenska folket balternas vädjan väckt stort intresse och allmänt deltagande. Men balterna kan dock vara säkra på att deras känslor delas av många svenskar. Att inte känna för dessa pinade folk är att underkänna vår egen rätt till oberoende och att överge den frihetens sak på vilken alla våra förhoppningar om framtiden grundas.

Kring en missionsutställning

ARTIKELN om "Mission och hednakonst" av Nils Peter Eckerbom i går innehöll synpunkter som har sitt intresse och säkerligen omfattas av en hel del folk, men som enligt min mening är alldeles ohållbara — oberoende av hållningen till kristendom och mission. Hr Eckerbom ser något motsägelsefullt i att missionärerna utställer föremål som kommit från "andra kulturer och därmed andra religioner än deras egen... religioner som deras egen förkunne- se vänder sig mot och underkänner". Jag kan inte finna något konstigt i detta. Det är föremål som anses värda att utställa på grund av sin skönhet eller egenart. Skulle missionärerna inte kunna visa dem därför att de är gjorda av "hedningar"? Här förut- sätts eller rättare fordras en märkvärdig trångsynthet hos missionärerna. Skulle inte protestanter kunna glädjas åt katolska konstnärers prestationer, skulle inte ateister kunna njuta av religiös konst? Och för övrigt: missionärerna söker såvitt jag vet genomgående uppmuntra denna konstfärdighet inom de områden de arbetar; självfallet kan dessa föremål tillverkas även av de kristnade infödingarna. Ätt "en tjurmask brukad vid afrikanska riter" utställs finner jag lika litet stötande — lika litet som att vi alla med intresse betraktar en del kulturföremål även om vi är främmande för eller fiendliga mot kulturen i fråga.

Andra reflexioner tycks mig vara inte bara tanklösa, utan också illvilliga. Leopard- och krokodilskinn "skulle kunna vittna om faror förenade med mission" — och sådana faror finns inte, antyder hr Eckerbom. Det finns inget skäl att insinuera något för- stucket skryt. Däremot finns det skäl att tala om att faror ofta är förenade med missionsverksamheten. Jag har träffat många missionärer vilkas liv fortfarande är långt farligare än vårt hemma i Sverige; några känner jag som genom tropiska sjukdomar, ormbett och annat blivit skadade för hela livet.

Slutligen vandrar hr Eckerboms tanke, som han naivt säger, "kanske otillbörligt långt"; kan inte missionen stundom bli ett uttryck för "en stor, men olycklig och insnörd längtan till främmande länder"? Självfallet kan en sådan längtan vara ett av de motiv som gör en person till missionär. Men varför framföra denna banalitet som ett slags nedvärderande av missionärerna?

HERBERT TINGSTEN